

Recomandări politice publice în contextul pilotării Sistemului Minimal de Date privind Abuzul și Neglijarea Copilului

Contextul Proiectului CAN MDS II în România

Oriunde trăiesc, copiii au dreptul să se simtă în siguranță. Politicile și practicile prevăzute de sistemul de protecție a copilului sunt definitorii în privința modului în care dreptul la siguranță al copiilor este pus în aplicare. Necesitatea sistemelor de monitorizare a maltratării copiilor care să furnizeze date continue și sistematice asupra amplitudinii și impactului abuzului și neglijării copiilor este de necontestat. Sunt necesare statistici valide date demografice și de sănătate pentru a informa atât planificatorii de politici și bugete, precum și furnizorii de servicii de asistență socială și medicală despre caracteristicile abuzului și neglijării copiilor. Lipsa de date privind rețelele de tratament împotriva copiilor limitează capacitatea instituțională de evaluare a nevoilor populației de copii și a schimbărilor care ar trebui planificate pentru a oferi un sistem de servicii integrate copiilor victime. În cazul existenței unor proiecte, de prevenire și monitorizare a situațiilor de rele tratamente, lipsa adunării sistematice a datelor face imposibilă evaluarea eficienței acestora.

Cunoașterea situațiilor de rele tratamente împotriva copiilor devine cu atât mai importantă cu cât situația socială din mediul de trai al copiilor este mai lipsită de resurse interne. Totodată, identificarea situațiilor de rele tratamente împotriva copiilor și coordonarea răspunsului la astfel de situații depinde de resursele autorităților locale, de procedurile de răspuns promovate la nivel național și local, de pregătirea și modul de înțelegere a situațiilor de violență împotriva copiilor al profesioniștilor din sistemul de protecție a copilului.

Așadar, necesitatea introducerii unui sistem de tip Set Minimal de Date privind Copilul Abuzat și Neglijat se justifică prin nevoia de:

- a înțelege incidența CAN prin prisma datelor cu privire la răspunsul furnizorilor de servicii la cazurile CAN;
- a monitoriza cererile pentru servicii în vederea prioritizării intervențiilor de prevenție;
- a identifica nevoile profesioniștilor implicați, a înțelege consecințele CAN;
- a determina costurile asociate cu fenomenul CAN.

Pornind de la scopul proiectului MDS2 de a îmbunătăți modul de raportare a situațiilor de violență împotriva copiilor și de a sprijini colaborarea profesioniștilor pentru identificarea atitudinilor parentale și/sau de îngrijire vătămătoare pentru sănătatea psihică și fizică a copilului, activitatea de pilotarea *Sistemului minimal de date* a contribuit la îmbunătățirea raportării datelor în județele în care proiectul a fost pus în aplicare.

Proiectul s-a desfășurat în perioada 2019-2021, perioadă în care criza pandemică COVID a afectat puternic toate țările partenere în proiect, inclusiv România. Această criză a adăugat multe provocări suplimentare părinților și educatorilor care au copii în îngrijire, dar și sistemului de protecție a copilului. Atenția serviciilor medicale și sociale a fost centrată pe asistarea celor afectați de virus, și mai puțin pe victimele colaterale, copiii. Aceștia au fost nevoiți să nu mai frecventeze școlile și au fost supuși experimentului învățării la distanță, în condiții în care părinții lor erau stresați de munca la domiciliu, de șomaj și de viitorul nesigur. Schimbările de la nivelul familiilor, pierderea resurselor datorate regresului economic, au dus la creșterea stresului parental și adesea la violență domestică îndreptată împotriva femeilor

Action “Coordinated Response to Child Abuse & Neglect via Minimum Data Set: from planning to practice”

[REC-RDAP-GBV-AG-2017/ 810508]

sau a copiilor. Aplicarea MDS2 în orașele București și Cluj-Napoca, județul Satu Mare și Covasna a contribuit la repunerea interesului superior al copiilor în centrul atenției serviciilor sociale și repornirea discuțiilor despre colaborarea dintre servicii și profesioniști în vederea respectării drepturilor copiilor privind siguranța împotriva violenței.

Scopul proiectului ‘SMD-CAN II’ a fost îndeplinit. Timp de șase luni în România, s-a folosit o platformă online împreună cu instrumentele aferente, creând sinergii pentru dezvoltarea unui sistem de monitorizare națională a cazurilor de abuz și neglijare (acolo unde nu există un astfel de mecanism) sau îmbunătățirea celui existent. Scopul a fost reducerea fenomenului subraportării, în special în rândul profesioniștilor cu obligație de raportare.

Pentru atingerea acestui scop proiectul MDS2 a propus și a pus în aplicare realizarea unui sistem de monitorizare a cazurilor de abuz și neglijare bazat pe înregistrarea cazurilor individuale într-un context multi-sectorial, folosind perspectiva drepturilor copilului, așa cum este definit în Comentariul General 13 (2011) al Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului.

Concluzii care au rezultat din pilotarea platformei:

- (1) Existența unor inegalități pronunțate în modalitățile de sesizare a cazurilor de copii expuși violenței în familie, în sistemul de protecție a copiilor sau în alte diferite instituții, inegalități care se reflectă în raportarea unor cifre diferite ca ordin de mărime între județe (DGASPC-uri, așa cum rezultă din [datele ANPDPCA](#)).
- (2) Discuțiile din timpul formărilor dar și a întâlnirilor de supervizare au arătat cu claritate că situațiile de abuz și neglijare erau subraportate de practicienii care lucrează cu copiii și familiile lor, atât la nivelul instituțiilor publice teritorial administrative (primării), cât și de cele educaționale și medicale, cât și de către ONG-uri
- (3) Ca atare, era nevoie de o identificarea unor definiții comune, proceduri pentru o mai bună semnalare a situațiilor de abuz și o mai bună monitorizare a cazurilor;
- (4) Munca pe platformă a funcționat în urma pregătirii unor operatori desemnați de serviciile care au colaborat în proiectul SMD și care au sesizat situațiile de violență observate de ei sau de colegii lor din mediul familial, cât și cel instituțional.
- (5) Cunoașterea și pregătirea acțiunilor care au menirea de a răspunde prompt situațiilor de violență împotriva copiilor și de a oferi copiilor servicii care să ofere suport profesional și emoțional și condiții de siguranță copiilor și adulților cu care aceștia vin în contact: părinți, alți membri de familie și profesioniști din sistemul de protecție.

Așa cum se menționează în *Cele 10 principii pentru sistemele integrate de protecția copilului* ([10 Principles for integrated child protection systems](#)), care au fost discutate la cea de a 9-lea *Forum European privind drepturile copilului* (EU DG Justice and Consumers, 2015), **profesioniștii care lucrează cu și pentru copii, trebuie să beneficieze de formare și ghidare privind drepturile copilului, legislația și procedurile aferente.** Această listă de profesioniști include, printre alții, profesorii de la toate nivelele ale sistemului de educație, asistenții sociali, medicii, asistenții medicali și alți profesioniști din sistemul medical, psihologi, avocați, judecători, polițiști, ofițeri de probațiune, educatori din centrele rezidențiale, funcționarii publici și ofițeri ale centrelor de migrație. Pentru identificarea riscurilor privind copiii care se pot afla în situații de vulnerabilitate, și pentru a facilita răspunsul sistemului la abuz și neglijare, procedurile și protocoalele folosite ar trebui să fie inter- și multidisciplinare; ar trebui să existe standarde, indicatori, instrumente și sisteme de monitorizare care să funcționeze sub autoritatea unui for național de coordonare (în engleză “*under the auspices of a national coordinating framework*”); de asemenea, regulamente și mecanisme de raportare ar trebui și ele să

Action "Coordinated Response to Child Abuse & Neglect via Minimum Data Set: *from planning to practice*"

[REC-RDAP-GBV-AG-2017/ 810508]

funcționeze în toate organizațiile în care se lucrează direct cu și pentru copii (principiul 6).

Mai mult, ar trebui să existe mecanisme de raportare sigure, bine cunoscute public, promovate, confidențiale și accesibile inclusiv pentru copii și reprezentanții lor. Astfel, reprezentanții copiilor, dar și copiii înșiși trebuie să poată raporta situații de abuz, neglijare și exploatare (ANE), prin mijloace care să includă, printre altele, linia de telefon pentru copii și alte linii de telefon de urgență (24 de ore, 7 zile din săptămână) (principiul 10).

În acord cu aceste principii, Sistemul de Date Minimale (SMD-CAN) a fost proiectat pentru a cuprinde profesioniști care lucrează în sistemele integrate de protecție a copiilor din UE și care îndeplinesc roluri diverse și au diferite responsabilități. Ei pot proveni din diferite domenii profesionale în care își desfășoară activitatea, respectiv din instituții care aparțin aceluiași sector, sau unora diferite (de ex. linii telefonice de urgență, servicii sociale, de sănătate, judiciare, de poliție, educaționale, fie servicii publice, fie civice).

Pentru a deveni operatori de sistem în cadrele definite pentru SMD-CAN, profesioniștii au fost formați și sensibilizați în legătură cu cerințele legislative privind sesizarea cazurilor și răspunsul la aceste sesizări, cu modalitățile de utilizare a platformei SMD-CAN, cu posibilitățile oferite de platformă de colaborare între servicii și între profesioniști.

Având în vedere dovezile de utilitate a platformei SMD ca urmare a pilotării ei în orașele București, Cluj-Napoca și în județele Satu Mare și Covasna, recomandăm:

- Preluarea platformei SMD pentru un răspuns coordonat la situațiile de violență împotriva copiilor, a materialelor de formare elaborate în cadrul proiectului (site) și a procedurilor de lucru elaborate în cadrul proiectului de către AN-PDPCA și extinderea aplicării lor la nivel național.
- Continuarea formării operatorilor la nivelul DGASPC-urilor, poliției, parchetelor, judecătorilor, a serviciilor locale de protecție a copiilor, a cabinetelor de consiliere din școli și CJRAE și în privința avantajelor acestei modalități digitale de sesizare a cazurilor de violență în format digital.
- Extinderea informărilor și formărilor privind obligațiile legale de raportare a situațiilor de rele tratamente împotriva copiilor, pentru nivelarea inegalităților în cunoștințele celor care în activitățile lor profesionale lucrează cu copiii.
- Actualizarea procedurilor de raportare a situațiilor de risc de abuz și neglijare a copiilor pornind de la definiții clare, care să includă varietatea de situații de risc de violență pentru copii: abuz și neglijare fizică și emoțională, neglijare educațională, abuz sexual, exploatare prin muncă și sexuală, trafic prin muncă și pentru exploatare sexuală, exploatarea pentru infracțiuni, bullying și cyberbullying; recomandăm folosirea procedurilor SMD, așa cum au fost descrise în Protocolul SMD
- Punerea acestor proceduri la îndemâna tuturor profesioniștilor din sistemul de protecție a copiilor, dar și a lucrătorilor din serviciile sociale, educaționale, medicale, juridice și de poliție, în format digital, ușor accesibil;
- Urmărirea și evaluarea periodică a sesizărilor de pe platformă, în vederea asigurării unor răspunsuri adecvate la cazurile raportate, dar și în vederea îmbunătățirii raportării cazurilor.
- Organizarea de activități de suport și supervizare pentru toți cei implicați în protecția copilului și pentru încurajarea personalului în efortul lor de colaborare în vederea găsirii unor răspunsuri adecvate situațiilor raportate.

Action “Coordinated Response to Child Abuse & Neglect via Minimum Data Set:
from planning to practice”

[REC-RDAP-GBV-AG-2017/ 810508]

- Promovarea și informarea publicului privind modalități și opțiunile de sesizare a cazurilor de rele tratamente împotriva copiilor.